

LLEGIR, TOTA UNA AVENTURA

Mario Máñez Aracil
Pilar Martínez Martínez

LLEGIR, TOTA UNA AVENTURA

Mario Máñez Aracil
Pilar Martínez Martínez

GENERALITAT
VALENCIANA

Biblioteca
Valenciana

Í N D E X

PRÒLEG

pàg. 7

1

El punt de partida: un test lector.

pàg. 10

2

**La cultura del llibre enfront de la
cultura de l'espectacle.
Raons per al foment de la lectura.**

pàg. 14

3

**Receptes per al foment de la
lectura.**

pàg. 18

4

Llegir en família.

pàg. 24

5

Com necessitem els contes!

pàg. 28

6

**La vida és pur teatre.
El teatre ens acosta a la vida.**

pàg. 34

7

**Jocs i estratègies per a
fer xiquets lectors.**

pàg. 38

8

La lectura i els joves.

pàg. 42

9

**El món en les teues mans.
Les noves tecnologies.**

pàg. 48

10

L'ús de la biblioteca.

pàg. 52

11

**El club de lectura/tertúlies
dialògiques.**

pàg. 56

12

Els drets del lector.

pàg. 62

13

**L'illa del tresor.
Algunes propostes de lectura.**

pàg. 66

14

**La festa de les lletres.
Les fires del llibre.**

pàg. 72

15

**Sobre la lectura en el nostre
sistema educatiu.
Algunes notes destacables de
l'informe PISA 2012.**

pàg. 76

16

I per a acabar... uns jocs.

pàg. 83

PRÒLEG

Totes les societats avançades reconeixen en la lectura una ferramenta fonamental per al desenvolupament integral de l'individu en el context de societats lliures, iguals i democràtiques. Desgraciadament, els índexs de lectura a Espanya només arriben al 63% de la població (CIS, 2015), xifres que són inclús més baixes a la Comunitat Valenciana que se situa per sota de la mitjana nacional.

Per això, des de la seua instal·lació en el Monestir de Sant Miquel dels Reis, la Biblioteca Valenciana ha prestat especial atenció a la promoció de la lectura. Al llarg d'estos anys, s'han organitzat -en estreta col·laboració amb el món educatiu- múltiples tallers, recitals i representacions teatrals, així com un reputat cicle de trobades amb autors pel qual ja han passat més de 50.000 persones. Més recentment, s'han incorporat un club de lectura (El club de lectura de Sant Miquel dels Reis), un cicle de conferències per a públic universitari i adult (*La necessitat dels clàssics*) i uns premis de creació literària en consonància amb els anys UNESCO.

En eixa línia, la Biblioteca Valenciana va editar en 2009 una primera edició d'esta guia. En aquesta, amb mestria i experiència, Mario Máñez i Pilar Martínez oferien a pares, docents i bibliotecaris un ampli receptari de mètodes i ferramentes per a fer bons lectors. Ara, presentem esta segona edició actualitzada, amb portada d'Óscar T. Pérez i disseny d'Eugenio Simó, que podrà ser consultada per Internet de manera lliure i gratuïta.

Esperem que aquesta guia puga servir per fer més lectors, lectors lliures en una societat culta i moderna. Perquè, com deia Ranganathan, *cada lector trobe el seu llibre, i cada llibre, el seu lector*.

*Un llibre obert és un cervell que parla;
tancat, un amic que espera;
oblidat, una ànima que perdona;
destruït, un cor que plora.*

(proverbi hindú)

1

.....

El punt de partida: un test lector

.....

«Un món sense llibres, un món oblidat
de si mateix, seria insuportable.»

(JOSÉ LUIS PARDO)

.....

Fa molt de temps que es diu que l'era del llibre passaria. Però llegim. Hui més que mai, tal vegada necessitem aquest moment tan íntim de trobada amb nosaltres mateixos com és la lectura d'un llibre.

Però, vegem...

Què tal lector eres?

Aquest senzill test en clau d'humor -i sense ànim d'ofendre a ningú ni de constituir-se en veritat absoluta- t'ho dirà.

Marca les respostes que més s'acosten a la teua situació:

A) En ta casa, els llibres...	
☐	a) Només serveixen per a decorar el saló i equilibrar algun moble.
☐	b) No és que en tinga molts però els que hi ha, els use i els llig amb una certa freqüència.
☐	c) Estan per totes les bandes.
B) Per a tu, un llibre és un objecte de valor?	
☐	a) No. No solc comprar llibres mai.
☐	b) Això és relatiu: a vegades preferisc invertir en una bona pel·lícula.
☐	c) Sí, i solc utilitzar-lo com a regal a amics i familiars.
C) em trobe un llibre al carrer...	
☐	a) Ni em moleste a recollir-lo.
☐	b) El recull i el porte a la biblioteca del meu barri.
☐	c) Me l'emporte a casa, boig de content, i comence a llegir-lo.
D) Quant de temps fa que vas llegir l'últim llibre?	
☐	a) No llig mai, no m'agrada.
☐	b) En tinc un entre mans, però em falta temps per a acabar-lo.
☐	c) En llig un darrere de l'altre, i de vegades diversos al mateix temps.
E) En el temps dels llibres electrònics, Ipads o altres formats...	
☐	a) Preferisc qualsevol videojoc.
☐	b) Tinc un llibre electrònic i ja m'he baixat prou llibres.
☐	c) Llegir és la meua passió, el format és secundari encara que preferisc el paper.

F) Aquest llibre pretén enganxar-te. Què penses fer amb ell?

a) L'agafaré, m'ha picat la curiositat.
b) Emportar-me'l a casa. És el que anava buscant per a decidir-me a llegir més.
c) Com a amant dels llibres, el llegiré amb molt interès. I seré crític!

Resultats

Si les teues respostes són:

Majoria de a: no eres una persona lectora, és clar. Però no et preocupes: has fet el test i això et posa en el bon camí. Amb un esforç diari semblant (per exemple, llegir un còmic o una pàgina que t'abellisca), arribaràs a descobrir els tresors que tanca la lectura.

Majoria de b: eres una persona que llig moderadament i, per poc que t'ho proposes i reculles alguns suggeriments que trobaràs llegint aquest llibre, constataràs el que ja sabies: la lectura és un plaer. No te'l perdes!

Majoria de c: eres un lector consumat, la persona ideal per a transmetre a altres el plaer dels llibres després d'haver fullejat aquest.

Comentari general

D'aquesta manera desenfadada hem triat acostar-nos a tu, que tal vegada has trobat aquest llibre per atzar.

No ha sigut la nostra intenció classificar-te en tal o tal grup de gent lectora o no. Però, després d'aquest joc amb el qual desitgem haver despertat la teua curiositat i haver-te fet somriure, **el que sí que busquem és que fulleges el llibre, el lliges i el portes amb tu per a rellegir-lo tranquil·lament en ta casa.** D'una tirada o a estones. Aquest llibre pretén condensar en si tot un tractat dels valors de la lectura i de com despertar, formar o consolidar el nostre hàbit lector.

La lectura és un plaer

Si encara no ho creus, continua llegint i trobaràs raons per a creure-ho.

Si ja ho sabies, recupera-la.

I si la practiques habitualment, fixa't en les consideracions que t'exposem en alguns capítols perquè enriqueixin el teu coneixement del món i t'aportaran les lectures clau que millor s'adaptin a les diferents etapes del desenvolupament evolutiu de la persona.

2

.....

La cultura del llibre enfrent de la cultura de l'espectacle. Raons per al foment de la lectura

.....

«Encara sabent que el tresor dels llibres
mai és real ni essencial per a sobreviure,
tots els lectors busquem en els llibres la
metàfora de la felicitat.»

(EMILI TEIXIDOR)

.....

Joan Ferrés, en el seu llibre *Educar en la cultura de l'espectacle*, manté la teoria que en educació és falsa la disjuntiva plaer-esforç. «**Cal redescobrir el plaer d'aprendre**, el plaer de conèixer, com a condició indispensable per a garantir l'esforç que comporta tot acte d'aprenentatge.»

No podem anar contra els signes dels temps: l'era de la imatge, la televisió, Internet, les aplicacions digitals... En educació, hui més que mai, els processos d'ensenyament-aprenentatge es defineixen com a conflictes. **És un error dissociar aprenentatge i plaer.** Cal educar establint ponts (metàfores, les anomena Ferrés) entre plaer i esforç, entre la **cultura del llibre**, que comporta:

- Pensar el món d'una manera racional. Actitud mental activa.
- Desxifrar la informació de forma lineal.
- Extraure el seu significat simbòlic.

i la **cultura de l'espectacle**, que comporta:

- Pensar el món intuïtivament. Actitud mental receptiva.
- Tindre la capacitat de simultaniejar.
- Disposar de signes que tenen una similitud notable amb la realitat.

L'últim Informe PISA 2012 constata com en la nostra societat desenvolupada la vida quotidiana condueix a exercitar-se molt més en audicions musicals i en la contemplació d'imatges que en càlcul numèric i lectura.

En una època en què les màquines compleixen -sovint millor que les persones- la funció de transmetre informacions, els educadors, els homes de cultura haurien de recuperar una funció primordial: **ser un bon comunicador per a despertar el desig, contagiar entusiasme i aconseguir que l'educand convertisca el seu desig en objecte de coneixement.**

Raons per al foment de la lectura

- Perquè **ajuda a entendre el món.**
- Perquè **la informació, la lectura, són la riquesa de les societats modernes**, com abans ho van ser altres recursos.
- Perquè en el nostre món desenvolupat, **la investigació, la innovació i la creativitat són les úniques fonts de progrés.**
- Perquè pot ser **una gran font de plaer.**
- Perquè **ens proporciona paraules**, i el món està fet de paraules.
- Perquè les imatges ens presenten el món com un objecte i **les paraules, com una idea.**
- Perquè **les paraules ens ajuden a entendre les nostres emocions i a expressar-les.**
- Perquè **el futur del món depèn de la imaginació.**
- Perquè **els llibres són la memòria de la humanitat.**

Tots els educadors, escriptors, filòsofs, psicòlegs, etc. estan d'acord que:

- Les dos troballes tècniques més influents, fins al moment, en la vida cultural de les societats desenvolupades són **l'escriptura i el llibre imprés.**
- La formació de **lectors** és bàsica per a educar **ciutadans autònoms**, amb criteri per a prendre decisions sobre els seus destins, amb avidesa per aprendre i amb comportaments socials solidaris.
- Els **llibres** ens acosten a l'altre costat del món, traspassen les fronteres de la vida quotidiana, reescriuen la realitat amb noves expressions i són **un mitjà per a conèixer i reconèixer-se.**
- Animar a la lectura és **aconseguir despertar curiositats, descriure emocions, excitar l'interés, induir a somiar, fantasiejar...**

“No hem de llegir per a tindre èxit, sinó per a viure més”
(UMBERTO ECO)

►► Algunes adreces d'interés:

<www.epdlp.com>

Una web dedicada a la prosa poètica. Hi trobaràs fragments de més de dos mil textos literaris.

<www.i-elanor.typepad.com/>

Un racó per a compartir inspiració, llibres, música, art, història i més.

<<http://www.tracknewbook.com/>>

Aquesta web ens té al dia sobre l'actualitat literària. N'hi ha prou amb crear una alerta i des del correu electrònic rebrem la informació.

3

.....

Receptes per al foment de la lectura

.....

«Si un xiquet queda buit de textos, en
el sentit més com cal del terme, patirà
una mort prematura del cor i de la
imaginació.»

(GEORGES STEINER)

.....

Hui en dia es viu d'afany. No hi ha temps per a detindre's, per a desconnectar del mòbil, de la tauleta tàctil, de l'ordinador o del televisor, però llegir és obrir una porta a la imaginació i endinsar-se en el món que ens obri una bona lectura.

Llegir és apassionant però el lector no naix, es fa. Des de molt prompte, hem d'inculcar en els xiquets que la lectura pot ser una font inesgotable de satisfacció.

Contagiar el desig de llegir és com contagiar qualsevol convicció profunda: només es pot aconseguir per seducció. La millor forma de seducció és el contacte, l'exemple, i sempre es necessiten dos agents: el seductor i el seduït perquè el plaer de la lectura només es produeix quan llegir es converteix en un acte productiu, quan el lector troba nous camins per on transitar.

L'atracció per la lectura és un compromís íntim i cada lector té una reacció personal davant d'un llibre. Gustavo Adolfo Bécquer (1836-1870) deia que *“El record que deixa un llibre és més important que el llibre mateix”*. I... com contagiar el desig d'endinsar-se en un llibre?

Encara que no sempre funcionen per igual les llistes de llibres recomanats i les receptes, sempre és bo tindre a mà un bon recull de propostes per a trobar un camí.

Ací en van unes quantes:

- **Si llegim, podrem contagiar el nostre plaer.**
- **Llegim en veu alta**, en família, en l'escola, entre amics... Steiner diu que només es comprén bé un text quan es llig en veu alta. Si la lectura no és àgil i no l'entenem molt bé, no ens enganxarà. La poesia i el teatre són bons aliats per a la lectura en veu alta.
- **Trenquem el temps** davant de la resposta «no tinc temps de llegir». El problema no està en si es té temps o no (temps que ningú, a més, ens donarà), **sinó en si ens regalem o no el plaer de ser lectors**. El temps per a llegir és sempre temps robat al deure de viure, però hem de ser capaços de transmetre que la lectura també dilata aquest temps de viure. **Proposem-nos llegir un poc cada dia.**

- **Creem un clima adequat.** Busquem el moment i el temps per a «l'hora de la lectura». Per exemple, dedicar en els col·legis deu minuts a la lectura abans de començar la matèria de cada classe.
- **Reconciliem-nos amb la dinàmica de la lectura.** No demanem res a canvi: ni resum, ni judici de valor, ni vocabulari...; però sí que parlem sobre el que llegim. **Una curiositat no es força, es desperta.**
- **Proposem-nos una vida plena de preguntes i respostes,** «perquè les persones que no lligen es quedaran sense respostes i molt prompte sense preguntes». (Pennac)
- **Aliem-nos amb el món de la imatge.** Aprofitem el cine, la televisió o els dibuixos animats per a parlar de les obres en què es basen. Mai una adaptació serà comparable amb el fet de llegir les paraules que un autor ha escrit per als seus lectors.
- **Escriguem.** Un diari, la crònica d'un viatge, d'un curs escolar, d'una experiència viscuda durant un cap de setmana... Serem creadors, voldrem imitar els relats o els estils llegits.
- **Regalem llibres.**
- **Degustem els llibres** com si foren sabors. Entrar en una biblioteca és com entrar en un restaurant on hi ha milers de sabors per a provar: obri un llibre i prova les primeres pàgines; si no t'agrada, tanca'l i obri'n un altre.
- **Busquem el llibre adequat.** Tot llibre ha de tindre alguna cosa que ens interesse, que tinga relació amb el nostre món, que ens permeta poder dialogar-hi; en cas contrari, prompte perdrà interès i se'ns caurà de les mans.
- **Assistim a sessions de contacontes.**
- **Naveguem per Internet buscant recursos digitals que ens motivaran.**
- **Participem en un club de lectura.** Ens enriquiran les aportacions dels companys. Descobrirem coses que tal vegada no havíem sabut veure.

Decàleg per a conquistar xicotets lectors

Heus ací una proposta realitzada per Winston Manrique Sabogal en *La aventura de enseñar a disfrutar de la lectura*.

Per als més menuts i a qualsevol hora:

1. **Contar-los històries/narracions orals.** Relats d'històries particulars o en to personal, mesclades després amb els relats clàssics universals fins a arribar a col·locar-los, a ells, com a protagonistes o personatges de la història. Amb el temps, preguntar al xiquet quina història vol escoltar.
2. **Llegir-los contes breus amb moltes il·lustracions** i, a poc a poc, explicar-los qui i com són els personatges, els seus comportaments i el tema de la història. Deixar que els xiquets agafen els llibres i resoldre els seus dubtes.

Primers anys d'aprenentatge de la lectura:

3. **Establir un horari per a la lectura**, per exemple, un poc abans d'anar al llit.
4. **Motivar la seua participació en la lectura**, preguntar-los com s'imaginen els personatges i què farien ells en situacions semblants.
5. **Interrompre la lectura** del relat en un punt interessant **perquè el xiquet la continue** i propiciar així la seua curiositat.

Per a quan dominen la lectura:

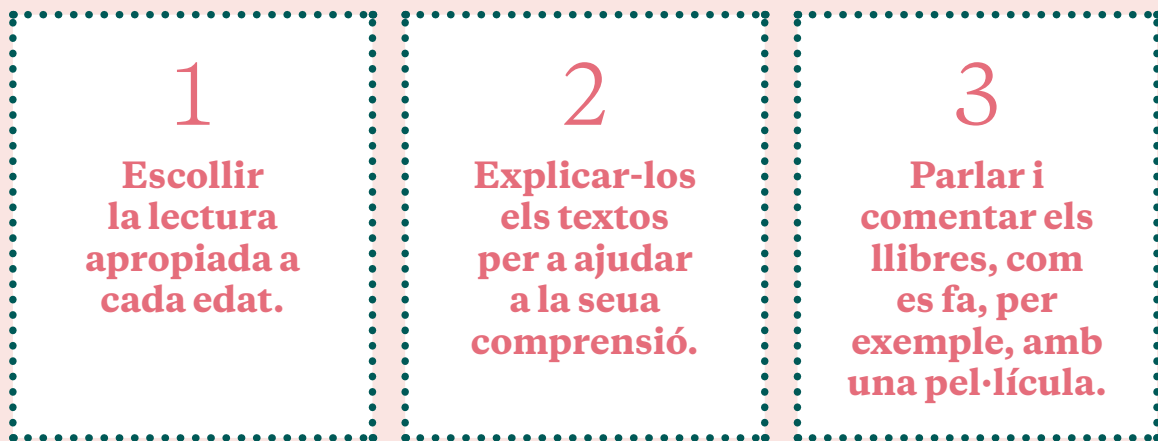
6. **Donar-los l'oportunitat de triar els seus propis llibres**, sense vetar-los cap tema ni gènere, de tal manera que puguin triar des de còmics fins a textos informatius, contes o novel·les. El que és important és que lligin.
7. **Contar l'argument d'un llibre per a generar la curiositat del xiquet** i seduir-lo d'aquesta manera perquè s'anime a llegir-lo. Començar a llegir amb ells llibres més llargs.
8. **Suggerir la lectura de clàssics en versions curtes**, animades o llargues, segons l'interés i la capacitat del xiquet (des d'Alícia en el país de les meravelles o L'illa del tresor fins al Quixot).

Majors de 12 anys:

1. **Parlar de la vida dels escriptors** amb anècdotes sobre com van concebre i van escriure les seues obres.
2. **Intercanviar opinions** sobre els llibres llegits i preguntar-los quins llibres recomanen.

I nosaltres afegim: acostem els autors a l'aula. Preparem la vista d'un escriptor que sabrà amb tota certesa motivar el públic infantil i, sobretot, juvenil.

Hi ha tres regles d'or per a conquistar nous lectors:

Gianni Rodari, en la seua *Gramática de la fantasía*, ens diu que la trobada decisiva entre els xiquets i els llibres es produeix en els pupitres de l'escola, i que si aquesta trobada es fa en una situació creativa, en la qual importa la vida i no els exercicis, llavors podrà sorgir aquest gust per la lectura amb què no naixem, ja que no és instintiu. No obstant això, si l'aprenentatge de la lectura es limita a una situació burocràtica d'exercicis i anàlisi, tal vegada amb això s'aconseguirà la tècnica, però no el gust per llegir.

Regles per a odiar la lectura

És també Rodari, en clau d'humor, qui ens diu que el mètode més eficaç per a aconseguir que els xiquets aprenguen a odiar els llibres és **ordenar llegir**. És segur al cent per cent i facilíssim d'aplicar.

Però també hi ha altres regles que ens portaran a aquest mateix fi:

- Destacar-los els seus errors.
- Imposar-los els nostres gustos.
- Comparar-los amb altres de la seua edat.
- Demanar-los resums.
- Relacionar els llibres amb els deures.
- Castigar-los sense televisió si no lligen.
- Criticar o censurar el que lligen.
- Recordar-los contínuament els avantatges de llegir.
- Exigir-los lectures inadequades.

►► Algunes adreces d'interés:

<www.lecturalia.com>

ací pots trobar informació sobre obres de diversos gèneres i semblances d'autors.

<www.fundaciobromera.org/> i <www.fundaciongsr.es>

dos fundacions sobre el foment de la lectura.

<<http://www.educacontic.es/blog/actividades-tic-de-animacion-la-lectura>>

ofereix prou recursos per al foment de la lectura.

4

.....

Llegir en família

.....

«Les coses més belles que hem llegit li les
devem quasi sempre a un ser estimat.»

(DANIEL PENNAC)

.....

La majoria dels lectors han forjat el seu hàbit lector en el si de la família. De xiquets, veien els seus pares llegir. A casa hi havia llibres. Els regalaven contes que els seus pares els llegien i comptaven des de molt xicotets.

Actualment els pares tenim en les nostres mans la clau que obrirà als nostres fills el major i més íntim tresor que pugen posseir: **el món de les històries. La lectura** els acompanyarà al llarg de les seues vides, els divertirà en moments d'oci i acompanyarà en hores difícils.

Tots estem capacitats per a transmetre l'amor per les històries. És fàcil. Heus ací el camí:

Cinc llopets tenia la lloba...: l'aventura de veure i de sentir.

Un bebé en el bressol: comptem-li aquestes xicotetes cançons acompanyades del moviment de les mans: «Cinc llobets...»

Això era que... uns papàs que llegien i comptaven contes al seu bebé.

Valorem el fet de llegir. Que ens vegen amb un llibre entre les mans, que ens senten parlar de tal o tal llibre amb els amics.

Comptem-los històries. Les rebran com una mostra del nostre amor i de la nostra voluntat.

Comencen a llegir.

Dos pontets, un redolí, una corba... ma..., mamà!

Estan aprenent a llegir. Acompanyem-los en el seu esforç.

Continuem llegint amb ells aquests contes del final del dia.

Portem-los a les llibreries i a les biblioteques. Deixem-los fullejar els contes. Comentem-los amb ells, comprem-los-en algun. Regalem-los històries que ells mateixos descobriran.

Ja lligen de correguda.

No els deixem sols del tot. Llegim junts repartint-nos les pàgines. Així mantindrem aquesta intimitat de la lectura compartida i posarem les bases del seu hàbit lector.

Propostes per a fomentar la lectura a casa

«La lectura ens proporciona l'aliment que dóna vida al cervell: les paraules, les idees, el pensament.»
(EMILI TEIXIDOR)

Aurora Díaz Plaja, escriptora i bibliotecària que va portar el **bibliobús** al front durant la Guerra Civil, autora de nombrosos contes i narracions infantils, ens llança algunes propostes senzilles i eficaces:

- **Creem un ambient de lectura:** la imaginació és una gran incitadora.
- **Parlem sobre llibres.** Cal parlar apassionadament dels nostres amors.
- **Llegim llibres adequats als nostres fills.** Donem la lectura com a premi.
- **Busquem temes que connecten amb les seues aficions.**
- **Convertim la *tele* en aliada.** Busquem llibres relacionats amb els seus programes favorits.
- **Coneguem la biblioteca pública del barri.** Allí fan activitats i ens proporcionaran els llibres sense necessitat de comprar-los.
- **Quan anem de compres, incloquem entrar en una llibreria,** encara que no comprem.
- **Respectem els seus horaris lectors.** Donem-los un marge en la seua manera de llegir.
- **No ens encabotem que els agrade el mateix que a nosaltres.** Sapiem esperar el moment oportú.
- El més important: **no ens impacientem si les nostres estratègies no funcionen a la primera.** El temps ha de ser un aliat.

Vicente Muñoz Puelles, valencià i guanyador de l'XI Premi Anaya de Literatura Infantil i Juvenil, afirmava, al recollir el seu premi, que el llibre en paper se salvarà gràcies al llibre infantil.

El motiu? Les poderoses il·lustracions que capten l'atenció de xiquets i adults al llegir aquests contes que de vegades són xicotetes obres d'art.

I com es tracta de llegir en família, oferim un apartat de contes il·lustrats per a mirar junts menuts i pares:

- ANNO, MITSUMASA. *El viatge d'Anno*. Ed. Joventut
- BAUER, JUTTA. *Madrechillona*. Ed. Lòguez
- BLAKE, STEPHANIE. *Caca de vaca*. Ed. Corimbe
- CARTWRIGHT, STEPHEN. *Cuentos con pegatinas*. Usborne Publishing.
- CERVANTES, MIGUEL. *El libro de Don Quijote*. Edicions B.
- DAUTREMER, RÉBECCA. *Princesas olvidadas o desconocidas*. Ed. Edelvives
- GOFFIN, JOSSE. *Oh!* Ed. Kalandraka (col·lecció "Libros para soñar")
- LACOMBE, BENJAMÍ. *Ondina*. Ed. Edelvives.
- MARI, IELA. *Historia sin fin*. Ed. Anaya
- MAYER, MERCER. *Una pesadilla en mi armario*. Ed. Kalandraka
- MCKEE, DAVID. *Elmer, l'elefant*. Ed. Beascoa.
- MUÑOZ PUELLES, VICENTE. *La voz del árbol*. Ed. Anaya.
- SENDAK, MAURICE. *Allà on viuen els monstres*. Ed. Alfaguara
- TULLET, HERVÉ. *Juego de espejos*. Ed. Kokinos.
- NÚÑEZ CRISTINA y VALCÁRCEL, RAFAEL. *Emocionario Ed Palabras Aladas*. Madrid 2013. Que fantàstica idea perquè una persona es conega a si mateixa des de la seua més subjectiva realitat!

►► Algunes adreces útils:

<www.revistababar.com>

En aquesta pàgina trobaràs ressenyes de llibres, novetats editorials, etc.

<www.poemitas.com>

Un camí per a iniciar-se en el món de la poesia.

<<https://biblioabrazo.wordpress.com/2015/07/20/leer-en-familia/>>

Campanya de foment de la lectura en la llar promoguda pel Govern d'Extremadura en la qual les famílies participen voluntàriament i activament.

5

.....

¡Com necessitem els contes!

.....

“L’objectiu del conte és, sobretot, f
er gaudir a qui escolta”

(MIQUEL ÀVILA)

.....

Els contes formen part de la tradició oral de cada poble, i no hi ha comunitat sense contes. La societat necessita contar-se contes i ser capaç de generar-los. A la Comunitat Valenciana comptem amb les populars *Rondalles valencianes* d'Enric Valor i amb el treball de recopilació, creació i transmissió que escriptors i narradors valencians realitzen contínuament.

Així, per molt que s'encabote l'era de la imatge, el cine o la televisió a donar-ho tot fet, tancat, concret i pràctic, **hem d'elogiar i defensar la fantasia i la imaginació de la Literatura i dels contes com a formes d'acostar-nos al món per a explicar-lo i comprendre'l.** Quan parlem de realisme, oblidem que la fantasia, els sons, les fabulacions, els desitjos, etc., formen part d'aquesta realitat. Per això, el conte sempre romandrà.

Els contes són breus, es lliguen en poc de temps i ofereixen el que una novel·la, un llibre, ha d'oferir: compten fonamentalment una història.

Amb aquest breu conte volem aprofundir en el plaer compartit que representa escoltar els contes i la seua raó de ser:

Conte de Llum

Un antropòleg va proposar un joc als xiquets d'una tribu africana. Va posar una cistella plena de fruites prop d'un arbre i els va dir als xiquets que el que hi arribara primer guanyaria totes les fruites.

Quan va fer el senyal perquè corregueren, tots els xiquets es van agafar de les mans i van córrer junts, després van seure junts a disfrutar del premi.

Quan ell els va preguntar perquè havien corregut així, si un només podria guanyar totes les fruites, li van respondre: UBUNTU, Com un de nosaltres podria estar feliç si tots els altres estan tristos?

UBUNTU, en la cultura Xhosa significa: "Jo sóc perquè nosaltres som"

L'hora del conte

El naixement de molts lectors està en el bressol. Tot aquell que ha sigut acompanyat per contes a l'hora de dormir, guarda en la seua memòria el ritual de la lectura del conte, cada nit, al peu del llit. Era un moment en què, oblidant tots els problemes, entràvem en el paradís de la intimitat amb els nostres fills. En aquests moments germinava el desig d'aprendre a llegir.

Unes orientacions per al lector a l'hora d'adormir els xiquets:

- Llegir, comptar, acaronar amb paraules a l'hora d'adormir els xiquets, des que naixen fins que deixen de demanar històries.
- Recórrer a la biblioteca pública quan s'esgoten les existències.
- Complaure les peticions: «Conta'm aquell que diu...»
- No importa repetir: als xiquets i a les xiquetes els agrada escoltar les històries repetides amb les mateixes paraules.
- El fet d'inventar històries on apareguen com a protagonistes ells mateixos és una bona tàctica per a desenvolupar la imaginació.
- La veu pausada i el to acoblat al moment i al personatge ajuden a crear la màgia del moment.
- N'hi ha prou amb un poc de temps cada dia.
- Ah! I davant de qualsevol discussió al llarg del dia, no amenaçar de suprimir el conte d'aquesta nit.

Els contes i el món adult

L'interés i l'atenció que desperten les sessions de contacontes als col·legis i instituts, a les biblioteques, a les associacions i a les festes populars, demostren que **en el ser humà roman la necessitat de cultivar la imaginació que ens ajude a explicar l'inexplicable.** Nosaltres mateixos convertim els moments més intensos i significatius de la nostra vida en contes. Com diu García Márquez, enriqueim i fantasiegem quan contem qualsevol fragment de la nostra vida.

**“La vida no és la que u va viure, sinó la que u recorda
i com la recorda per a comptar-la”**

(GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ)

Alguns títols interessants:

Comencem per uns títols dirigits al públic infantil, hi ha innumerables publicacions per als nostres menuts, i el fet de visitar una llibreria serà ja un plaer. En algunes hi trobarem restes de sèrie a preus molt baixos. I com a novetat, podem trobar ofertes interessants en les col·leccions de llibre-disc.

Per als xiquets:

- ANDERSEN, HANS CHRISTIAN. *Contes complets*, Editorial Medí, 2012.
- DENOÛ, VIOLETA. *En Teo descobreix el món*, (qualsevol dels seus títols)
- FUERTES, GLORIA. *Cuentos y poesias i nombrosos contes que trobarem en youtube*.
- LANUZA, EMPAR DE. *Una recepta i allò que inventà la cuinera i altres contes*.
- VALOR, ENRIC. *Rondalles valencianes*
- WILDE, OSCAR. *El gegant egoista*
- CONTE POPULAR D'UCRAÏNA: *La xiqueta de neu*.
- Contes dels germans Grimm
- Contes de Perrault
- *Contes bojós i graciosos del professor Serapi*
- Editorial La Galera: *Històries de xiquets que arriben d'altres països*.
- *Abierto todo el día. Los cuadernos de Isidro Ferrer y Pep Carrió*. Ed LAIMPRESSA. Llibre interactiu per a desenrotllar la imaginació, la creativitat i les ganes de somiar. Es pot trobar en Internet www.laie.es . Informació sobre este tipus de llibres en www.laimpressa.com

Per a adults:

- BOWLEY, TIM. *Semillas al viento*. Ed. Raíces
- BUCAY, JORGE. *Cuentos para pensar*. Ed. RBA
- CARPENTIER, ALEJO. *Cuentos completos*. Ed. Bruguera
- GARCÍA MÁRQUEZ, GABRIEL. *Doce cuentos peregrinos*. Ed. Mondadori
- HEMINGWAY, ERNEST. *Contes*. Ed. Lumen
- KINSLEY, AMIS. *Cuentos completos*.
- MARSÉ, JUAN. *Cuentos completos*
- MENDOZA, EDUARDO. *Sin noticias de Gurb*. Ed. Seix Barral
- MILLÁS, JUAN JOSÉ. *Cuentos a la intemperie*. Ed. SM
- POE, EDGAR ALLAN. *Relats de Terror*. Ed. Bromera.
- VV.AA. *Relatos fantásticos*. Ed. Vicens Vives
- WILDE, OSCAR. *El fantasma de Canterville i altres contes*. Ed. Vicens Vives
- DUMAS, ALEXANDRE (Fill). *La casa del viento*.
- DENEVI, MARCO, *El amor es un pájaro rebelde*.

►► Algunes adreces útils:

<www.corimbo.es>

Contes moderns infantils.

<www.ciudadseva.com>

Espai per a la divulgació i l'estudi de les obres literàries. Contes infantils.

<www.guiainfantil.com>

En aquesta pàgina pots trobar tots els temes d'educació infantil. I els millors contes.

<www.literautas.com>

Apunts, tutorials, exercicis, reflexions i recursos sobre l'art d'escriure i comptar històries.

<www.cuentocuentos.net>

Gran recopilació de contes de qualsevol tipus i gènere.

6

.....

La vida és pur teatre. El teatre ens acosta a la vida

.....

«Vull assenyalar sobretot que per a mi el
teatre és acte i emoció perpètua, que res
hi ha de coagulat, que l'assimile a un acte
vertader, és a dir, vivent, és a dir, màgic.»

(ANTONIN ARTAUD)

.....

El gran dramaturg i guionista nord-americà Arthur Miller va afirmar que “el teatre no pot desaparèixer perquè és l’únic art on la humanitat s’enfronta a si mateix”.

Llegir teatre

Per què el text teatral és el menys llegit dels textos literaris? Perquè hi ha la creença generalitzada que el teatre està escrit per a ser representat. És cert, però, per això mateix, el text teatral pot ser un gran aliat per a descobrir la lectura:

1. La lectura d’un text teatral pot ser un bon punt de partida per a vèncer la falta de temps ja que es llig ràpidament. Una obra de teatre es pot llegir abans que desaparega el nostre interès per aquesta.
2. Els textos teatrals són de fàcil comprensió, ja que solen ser una còpia de la realitat.
3. Ens poden portar a l’experiència de fer teatre i de llegir teatre en grup.

Fer teatre

Monique Martínez, pedagoga teatral, diu que llegir teatre és com llegir una recepta de cuina. Si llegim una obra de teatre en solitari, sense proposar-nos-ho, farem un acte interpretatiu. Però si la lectura es realitza en equip, llavors serà una lectura activa; aquesta història, aquest guió, serà com la partitura o la recepta que seguirà l’equip guiat pel seu director per a transformar-la en espectacle.

L’escola hauria de tindre present el gran potencial educatiu del teatre considerat encara més enllà de l’espectacle, com a instrument per a educar en el treball en grup i per a millorar la lectura.

Amb el teatre podem ensenyar que:

- El treball d'una persona s'ha d'adaptar i s'ha d'ajustar al treball dels altres.
- La responsabilitat de cada u és fonamental per a construir una obra col·lectiva.
- La col·laboració de persones amb distintes habilitats és enriquidora.
- La millor forma d'integració social és el treball col·lectiu.
- Es pot crear un producte concret per a presentar en públic, amb disciplina, responsabilitat i consciència col·lectiva.
- El teatre ens ajuda a explicar-nos el món perquè ens parla de la vida, perquè és la vida.
- La il·lusió que comporta un muntatge teatral ens ajudarà a establir ponts amb la lectura.

El teatre pot ensenyar el que no ensenya l'escola tradicional: a ballar, a valorar el cos, a vestir-se i maquillar-se adequadament, a vèncer la timidesa, a parlar en públic...

El teatre és el directe de la vida, per això afirma encertadament Fabrizio Caruso que el teatre és en 3D des de sempre.

►► Algunes adreces útils:

<<http://escueladeblanca.blogspot.com.es/search/label/teatro>>

És una pàgina web d'una escola infantil amb un blog que parla de teatre sobretot de teatre infantil. És una pàgina interessant perquè té activitats, tallers i materials didàctics per a infantil.

<<http://titerenet.com/2007/04/09/cuentos-y-obras-de-teatro-para-representar/>>

Ajuda per a trobar obres per a poder muntar i representar.

<<http://pacomova.eresmas.net/paginas/teatro%20infantil.htm>>

Gran quantitat d'obres de teatre infantil.

<<http://www.obrasteatrocortas.com/2012/01/8-obras-de-teatro-cortas-infantiles.html>>

<<http://www.elhuevodechocolate.com/teatro/teatro.html>>

Pots trobar recursos per a muntar les teues obres de teatre.

<<http://stefhanymontillaenglishteacher.jimdo.com/obras-de-teatro-cortas-en-ingles-para-ni%C3%B1os/>>

Obres en anglès amb la seua corresponent traducció en castellà

<www.queleer.com.ver>

Una pàgina de trobada literària per al lector comú àvid d'informació.

7

.....

Jocs i estratègies per a fer xiquets lectors

.....

Als xiquets els agrada molt el joc.
Prefereixen jugar a llegir perquè encara
no han descobert que amb els llibres
també es pot jugar.

.....

Però... jugar a què? Perquè jugar a...

Dibuixar, calcar, fer muntatges...

Podem dibuixar el bosc de Caputxeta, per exemple. Qualsevol lloc d'un conte existirà en cada imaginació. Invitem-lo a dibuixar-lo; també els personatges. Si ho desitja, podrà calcar-los del seu conte, afegir-los peces, canviar-los el color, retallar fotos de velles revistes de mamà, muntar amb aquestes diverses escenes...

Escoltar la lectura dramatitzada

Especialment fins als 10 anys, als xiquets els encanta escoltar històries. Perquè les disfruten i les visquen, **llegim imitant les veus i els gestos dels personatges**. Podem repartir-nos la lectura entre els presents i, si ells ja saben llegir, també faran els seus personatges. Els agrada imitar i tal vegada vullguen repetir-ho tot després de la nostra lectura.

Fer teatre

És molt fàcil passar a la representació d'un conte. Hui en dia, els xiquets veuen moltes històries en programes digitals com *Little Einstein*, *Bob Esponja*, que integren personatges i històries tradicionals en l'ensenyança de la música, de la pintura... Ells coneixen de memòria parts dels diàlegs. Preparem xicotetes representacions en què nosaltres serem el narrador i els xiquets representaran el conte.

A escena!

Aniversari del nostre fill. La casa plena de xiquets, pares i mares.

- Reunim els xiquets en l'habitació del menut.
- Repartim entre ells els personatges d'un conte.
- Donem a cada u algun objecte que caracteritzi el seu personatge.
- Repasem el conte un instant i...

• ¡Comença la funció!

Els majors s'asseuran atents.

El narrador obrirà el conte triat i començarà la història.

Els actors intervindran, a la veu del narrador, de manera espontània.

Serà un dia inoblidable!

Contar: Què hauria passat si...?

Juguem a canviar la història amb aquesta simple pregunta i amb la nostra imaginació. Invitem-los a canviar alguna circumstància de la història que la farà distinta. Per exemple, preguntem:

- «Què hauria passat si Caputxeta no haguera passat pel bosc?»
- Situem un personatge en una altra història diferent inventada entre tots.
- Si es tracta d'una poesia, podem afegir-li una nova estrofa i aprendre-la de memòria.

Preguntar com en un Trivial Pursuit

Cada u fa una pregunta sobre la història. Cada encert serà un punt.

Les preguntes més freqüents seran:

Com s'anomena...?

Qui ajuda (un altre)...?

En quina ciutat...?

Per què...?

Com...?

En quin moment...?

Qui eren simpàtics, o antipàtics, o covards, o egoistes...?

Qui t'agradaria ser...?

Donar pistes perquè endevinen un títol. **Dir un títol** perquè expliquen breument la història que conta.

Imaginar la història a partir de les il·lustracions

Entre els més menuts hi ha contes preciosos, quasi sense text, perquè l'adult conte el que ocorre i cridar l'atenció del xiquet en la interpretació del dibuix.

Inventar un conte a partir d'un títol

Ells mateixos poden dir frases a manera de títol i després, entre tots, inventar una història.

Si es tracta de xiquets que ja escriuen, **cada un pot inventar la seua pròpia història**. Si estem en el col·legi, al final haurem aconseguit tantes històries com xiquets hi haja en la classe, totes diferents i totes amb un únic títol.

Per als més majors

- Convertir en notícia la història llegida.
- Entrevistar el nostre personatge favorit.
- Imaginar i redactar la seua biografia secreta.
- Introduir-nos en la història i acompanyar el personatge en les seues aventures.
- Afegir un personatge conegut al relat.
- Afegir un començament a partir d'un final.

Qualsevol iniciativa o suggeriment és bona i serà ben acollida pels xiquets. Ells estan plens de creativitat. Tan sols necessiten la nostra complicitat i entusiasme.

I quelcom important: deixem-los triar, pensem en els seus gustos i habilitats quan els proposem alguna activitat.

►► Algunes adreces útils:

<www.uned.es/pfp-animacion-lectora-aula/Actividades.htm>

Curs de tècniques i recursos d'animació lectora de la UNED (Universitat a Distància).

<www.animalec.com>

Animació a la lectura.

<comoescibiruncuento.blogspot.com.es>

Ací podeu trobar consells per a escriure; contes dels grans autors; enllaços literaris d'interés; possibilitat de publicar contes en xicotetes tirades.

The background of the page is a soft, painterly illustration. It depicts a landscape with a bridge in the distance, surrounded by trees and foliage. The sky is filled with large, billowing clouds in shades of blue, green, and white. The overall style is ethereal and artistic.

8

.....

La lectura i els joves

.....

«El principal fi de la lectura és el plaer,
no el didàctic.»

(MARÍA DE VÁLGOMA)

.....

A la major part dels adolescents els encantaven els llibres quan eren xicotets. No obstant això, ara, un llibre se'ls cau de les mans.

Per què? On es va tallar aquell interès pels contes o les històries? Tal vegada l'era de la imatge ho ha esborrat?

Busquem raons, que n'hi ha. Pennac, en el seu llibre *Como una novela*, troba, entre altres, aquestes:

El nostre cansament.

El deixarem sol quan va començar a llegir.

Les nostres preguntes.

Què has entés? Explica el que has llegit!

Se sent esclafat davant de l'esforç.

Ja no hi ha màgia, només veu paraules, fulls... 300 fulls!

L'obsessió adulta.

Cal llegir: és un dogma. La fitxa de lectura, el deure...

No ensenyem l'amor al llibre.

I no oblidem que en l'adolescència ens volem menjar el món. Eixir, fer amics, formar part d'un grup, passa a ser el més important. Però els llibres no tenen per què ser sinònim d'aïllament ni refugi per a solitaris.

Suggeriments per als professors de secundària

José Antonio Marina i María de Válgoma, en el seu llibre *La magia de leer*, parteixen d'algunes premisses i venen en la nostra ajuda.

Premisses:

- L'adolescent està desconcertat amb ell mateix i amb el món en general.
- La nostra galàxia li sembla llunyana i enigmàtica.
- Li importen el seu món i els seus col·legues.
- Se sent incomprés.
- L'aclaparem amb tedioses i interminables anàlisis i comentaris.

Tasques que ens ajudaran:

- **Iniciem una conspiració lectora.** Intentem la implicació de tot el centre. Llegir és comprendre, i això s'ha de treballar des de totes les matèries.
- **Acostem-nos a ells amb la veu.** Llegim-los en veu alta un llibre que ens apassione. El seu plaer per escoltar històries es despertarà novament.
- **Donem-los aquestes raons:**
 - Certs llibres els ajudaran a comprendre's i a prendre decisions.
 - Amb la lectura, la seua personalitat serà més brillant.
 - Els llibres els alliberaran del borreguisme cultural i social.
- **Parlem dels llibres com a càlids refugis.** Imaginar mons és habitar-los. Reivindiquem la biblioteca escolar com a punt d'irradiació lectora.
- **Abandonem les lectures obligatòries** o deixem-les per a més tard, per a quan estiguen *enganyats*.
- **No ens desanimem si segueixen sense voler llegir.** Estem plantant una llavor.

Podríem afegir que hem de proposar-los llibres amb altes dosis d'entreteniment i bona armadura argumental. Per exemple, el realisme màgic posseeix aquests ingredients: fantasia, èpica i quelcom de viatge iniciàtic.

Jordi Sierra i Fabra, autor prolífic de llibres juvenils, ens diu que «trobar un llibre que canvie la teua vida, el teu autor favorit o el gènere que t'agrada, és com trobar l'amor. És difícil i cada u ha de buscar coses distintes».

La pedagoga Gemma Lluch, en l'article «Un nou lector juvenil», aparegut en la revista *Quaderns de Lectura Infantil i Juvenil* (CLIJ) corresponent al mes de desembre de 2008, ens fa reflexionar sobre les **diferents maneres de llegir dels nostres joves**, que són ben diferents de la de fa unes dècades. Segons l'autora, hui, els joves consumeixen narrativa de les seues consoles, de la televisió, del cine, d'Internet, del llibre...; passen fàcilment de la lectura del llibre a la pantalla i igual lligen que escriuen en els seus *blogs* i inclús fabriquen els seus curts i els publiquen en YouTube. Les propostes que els interessin es formen a partir dels seus gustos musicals, els seus canals temàtics de televisió, els seus jocs preferits i la seua *tribu*.

A partir de la seua realitat, hem de trobar els camins que els portaran a una literatura més rica.

Estratègies utilitzades pel professorat per a crear l'hàbit lector (Emili Teixidor, *La lectura y la vida*)

- Fer **dramatitzacions** dels llibres llegits.
- Organitzar un concurs amb **finals alternatius** per a un llibre triat.
- Transformar un llibre en **còmic**.
- Transformar un llibre en **pel·lícula** (si té possibilitats).
- Dividir els lectors en **periodistes i personatges** del llibre. Els periodistes entrevistaran els protagonistes del llibre per a indagar en la seua personalitat.
- Preparar la **presentació del llibre** llegit.
- Escriure una **carta a un amic** llunyà en què se li recomane el llibre.
- Si és poesia, **transformar un poema en prosa**.
- Compondre un poema a la manera d'un poeta com Prévert, Martí i Pol, Lorca...
- Si hi ha una versió cinematogràfica, **comparar text i pel·lícula**.

Encara tenint en compte aquesta realitat, de la falta d'interés dels nostres joves per la lectura ens culpem els uns als altres en un cercle d'excuses: els pares culpen l'escola; l'escola, els pares; tots, la televisió; la televisió, els espectadors; tots, el govern...

Conclusió i camí en el segle xxi: intentem una autèntica mobilització educativa de tota la societat. No oblidem que moltes revolucions han començat per la lectura.

►► Algunas direcciones útiles:

<www.movilizacioneducativa.net>

Una pàgina en què trobarem, entre altres coses, una adreça electrònica on implicar-nos.

<www.librosenred.com>

Llibres en Internet.;

<www.correodelmaestro.com>

Revista per a professors d'educació bàsica.

<www.cervantesvirtual.com>

Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes.

<www.bne.es>

Adreça de la Biblioteca Nacional.

<http://quijote.bne.es/libro.html>

El Quixot digital de la Biblioteca Nacional, amb múltiples possibilitats per a la seua lectura.

9

.....

El món en les teues mans. Les noves tecnologies

.....

“L’aire que respirem es compon
d’oxigen, nitrogen... i informació.”

(CÉSAR ANTONIO MOLINA)

.....

Al llarg de la història, l'aparició de nous mitjans de comunicació sempre ha comportat el debat sobre la desaparició d'uns mitjans i el predomini d'altres, però llegir és una condició inseparable del ser humà.

L'era de la imatge o Internet acabaran amb el llibre?

Rotundament: no. **Llegim contínuament.**

Diàriament consumim informació per Internet:
llegim el nostre correu;
escrivim cartes;
mirem alguna notícia;
visitem els blogs més interessants;
saciem la nostra curiositat sobre algun autor, sobre llibres...

Per a alguns estudiosos, un dels efectes més beneficiosos d'Internet ha sigut, precisament, l'increment de la lectura.

Efectivament, Internet serveix per a difondre cultura i representa una revolució sense precedents al permetre'ns tindre accés als llibres digitals i fins i tot poder imprimir-los. Però en Internet es fa una lectura superficial i incompleta de contacte, que no podrà substituir **la trobada llarga, prolongada, i l'hospitalitat que s'estableix amb la lectura d'un llibre.**

El ràpid desenvolupament de la tecnologia i dels mitjans de comunicació ha fet que actualment no siga senzill familiaritzar-nos amb el món que ens rodeja. Amb els canvis ràpids i constants que es produeixen en la societat, **els models i els continguts educatius s'han de revisar constantment.**

No hem de deixar-nos portar per l'impuls de la moda, sinó conciliar la cultura lectora de sempre amb la que ara sorgeix.

El triomf del medi digital no implica l'extinció de l'analògic, sinó l'ampliació dels seus límits. **L'important és orientar-se en l'oceà electrònic.**

Ajudem a saber on buscar la informació i a trobar respostes a les nostres preguntes perquè estem en les albors d'un nou "descobriment lector".

«No conec emoció més gran que la de descobrir.»
(SEVERO OCHOA)

Nicholas Carr, en la seua obra *¿Qué está haciendo Internet con nuestras mentes?*, afirma que el futur del coneixement i la cultura ja no es troba en els llibres, ni en els periòdics, ni en la televisió, ni en la ràdio, ni en els discos o cd, ni en el cine, sinó en els arxius digitals difosos pel nostre mitjà universal a la velocitat de la llum.

Recentment, Nicolás Artusi ens diu que hui es llig **#twitteratura** i per a il·lustrar-ho se serveix d'un bon exemple: "Si en 1841 els lectors fanàtics van destrossar el port de Nova York en la seua ansietat per l'arribada del vaixell que transportava d'Anglaterra l'últim episodi de *La tienda de antigüedades*, la novel·la de Charles Dickens, amb la resposta a la pregunta *¿la pequeña Nellie ha muerto?*, per a saber com continua un relat hui només cal estrényer, tal vegada, la tecla F5.

En el **#TwitterFictionFestival** participen qualsevol classe d'usuaris. Margaret Atwood, escriptora canadenc de 75 anys, va participar en aquest festival i té quasi 800.000 seguidors.

Twitter, Facebook o fins el WhatsApp són plataformes de comunicació escrita.

Sense dubte, ens trobem davant d'una vertadera revolució cultural, on la tecnologia continuarà aportant noves i enlluernadores possibilitats, perquè la informació flueix com mai abans havia ocorregut en la història de la humanitat. Hui la informació ja no és **poder**, és capacitat de desenvolupament continu: personal i col·lectiu. I tota aquesta evolució transcendental farà donar al ser humà un pas essencial en el seu desenvolupament.

Els arqueòlegs del futur podran reconstruir la nostra època llegint *twits*, eixes transcripcions taquigràfiques del diàleg col·lectiu perquè...

Més que *Homo sapiens*, som persones que aprenem al llarg de tota la nostra vida.

Però hui, llegir amb concentració, atenció i en silenci, encara no és quelcom arcaic i prescindible, es faça a través del llibre en paper, dels iPads, telèfons o futures ulleres de realitat virtual més sofisticades.
La cultura i el coneixement sempre s'obtindran estudiant.

“Si la fotografia no va acabar amb la pintura, si el cine no va matar el teatre, si la televisió no va matar la ràdio, si el vídeo no va fulminar el cine, per què Internet hauria d'acabar amb el llibre?”

(DANIEL CASSANY)

Mai, certament, es va llegir més i millor que ara. I mai es deixarà de fer si en el canvi de paradigma no ens deixem portar per vanes profecies. Necessitem conciliar la cultura lectora de sempre amb la que ara sorgeix. I això significa ser capaços de crear noves metodologies, noves didàctiques lectores.

El repte per a les famílies i el sistema educatiu està servit i en tota la seua esplendor.

“Que altres es vanaglorien de les pàgines que han escrit; / a mi m'enorgulleixen les que he llegit”.

(J.L. BORGES)

►► Algunes adreces útils:

<www.escriptors.com>

Informació sobre escriptors en valencià.

<www.cervantesvirtual.com>

Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes.

<www.andreusotorra.com>

Pàgina de l'escriptor Andreu Sotorra. Viatge apassionant pel món de la literatura.

10

.....

L'ús de la biblioteca

.....

“Els llibres són companys, mestres, mags
i banquers dels tresors de la ment”.

(BÁRBARA WERTHEIM)

.....

Les biblioteques, a més de llocs on accedir a la informació o on estudiar en època d'exàmens, són també centres d'oci en què les persones poden gaudir del plaer de llegir de forma gratuïta.

A més d'enciclopèdies, obres de consulta, manuals especialitzats, etc., les biblioteques també ens ofereixen llibres de ficció, premsa, discos, pel·lícules i accés a Internet, i realitzen activitats d'animació lectora.

El millor club del món

«Una persona entra un dia a la biblioteca i, sense saber com, troba en un racó, sobre una taula, alguns llibres que desconeixia. I els toca, els agafa, els olora, els obri i mira amb avidesa el seu contingut.»

(MARIANO CORONAS)

Una biblioteca és com un club que té les portes obertes a tot el món. Tan sols cal traure's el carnet de lector. Per a això n'hi ha prou amb omplir un imprés de sol·licitud, mostrar el DNI i entregar una fotografia. En la Xarxa de Lectura Pública Valenciana (XLPV) podem tindre'l des dels catorze anys, és vàlid per a cinc anys i és renovable.

¿Per a què serveix el carnet?

- El carnet de la Xarxa de Lectura Pública Valenciana és únic, és a dir, serveix per a totes les biblioteques de la Xarxa.
- Podem emportar-nos els llibres a casa de forma gratuïta durant dos setmanes, renovables a altres dos; si és estiu, disposarem d'un mes.
- Des d'una biblioteca podem demanar en préstec llibres que estan en qualsevol altra biblioteca de la Xarxa. Es denomina Préstec Interbibliotecari.
- Hem de saber que alguns llibres o publicacions, per les seues característiques, no es presten, però podem consultar-los en les biblioteques. És el cas de les enciclopèdies, diccionaris, exemplars valuosos...

- Amb el carnet de Xarxa de Lectura Pública Valenciana ens faran descompte en les nostres compres en diverses llibreries i un 25 % de descompte en l'entrada a les sales de Teatres de la Generalitat.

Activitats

A més de llocs d'estudi, de consulta i de servei de préstec, les biblioteques organitzen diferents activitats al voltant del foment de la lectura. En moltes hi ha: presentacions de llibres, trobades amb escriptors, sessions de contacontes, clubs de lectura, lectures dramatitzades, tallers d'escriptura i creació literària.

Altres biblioteques

A més de les biblioteques públiques, també els centres escolars, recreatius, hospitalaris i penitenciaris organitzen biblioteques per a difondre-hi l'aprenentatge i la lectura.

N'hi ha d'**especialitzades**, com poden ser les dels museus i les d'algunes institucions públiques o privades; també n'hi ha d'universitàries. Les **biblioteques viatgeres** acosten el llibre al usuari, per exemple a la platja o a llocs apartats que no tenen una biblioteca fixa. El **bibliobús**, xicoteta biblioteca mòbil, visita setmanalment o quinzenalment xicotets pobles de difícil comunicació o accés. La Diputació de Castelló ha sigut mereixedora del Premi Nacional de Foment de la Lectura per portar el bibliobús a una vintena de pobles de les comarques dels Ports o Alt Palància. També visita pobles de la comarca de la Safor (amb base a Gandia) i d'Alacant (amb base a Elx).

Les biblioteques escolars

Volem ressaltar la importància de les biblioteques en els centres escolars com a servei als estudiants, com a organismes bàsics per al foment de la lectura i com a complement als programes en la formació dels estudiants.

Desgraciadament, sense una bona dotació no és possible disposar d'un personal especialitzat i remunerat que garantisca tant un bon funcionament, amb activitats incentivadores, com un horari d'obertura complementari a l'escolar.

La Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu

Aquesta biblioteca, ubicada en el **monestir de Sant Miquel dels Reis** de València, té com a missió reunir, conservar i difondre el patrimoni bibliogràfic valencià. A més, coopera amb serveis d'altres biblioteques i elabora el Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic dels Valencians. És la nostra biblioteca nacional. Podem accedir als seus fons amb una targeta d'investigador o amb un passe temporal. Té una activitat cultural interessant:

- organització d'exposicions,
- realització de congressos,
- presentacions de llibres,
- trobades amb escriptors,
- concerts,
- representacions teatrals,
- lectures dramatitzades,
- visites guiades, i
- accés informàtic als llibres.

«Si prop de la biblioteca teniu un jardí ja no vos faltarà de res.»
(CICERÓN)

►► Algunes adreces interessants:

<www.bv.gva.es>

Biblioteca Valenciana.

<www.bibliportal.cult.gva.es>

Portal de biblioteques valencianes.

<www.xlpv.cult.gva.es>

Xarxa Electrònica de Lectura Pública Valenciana.

<www.bne.es>

Biblioteca Nacional d'Espanya.

<<https://prezi.com/3yp6wmzqojc/recursos-tic-para-las-bibliotecas-escolares/>>

Per a utilitzar les noves tecnologies en l'aula i en les biblioteques.

A detailed illustration of a man in profile, facing right. He wears a tall, black top hat with a white band. His suit is dark blue with a light-colored, patterned lapel. He has a long, thin, red, textured beard. He is holding a large, ornate, golden birdcage with both hands. The background is a soft, hazy landscape with trees and a fence. The overall style is whimsical and artistic.

11

.....

El club de lectura/ tertúlia dialògica

.....

«Llegir és un acte solitari que
paradoxalment ens acosta als altres.»

(ALBERTO MANGUEL)

.....

El club de lectura/tertúlia dialògica és el lloc ideal que ens trau de la soledat de la lectura silenciosa i ens fa escoltar altres veus.

Consisteix en la construcció col·lectiva de significat i coneixement i es basa en el diàleg de tots els participants en la tertúlia.

En cada sessió cada participant exposa la seua interpretació del llibre llegit. Així, comunica a la resta de contertulians què li ha despertat la curiositat, i explica per què li ha cridat l'atenció.

A través del diàleg i les aportacions de cada un dels participants es genera un intercanvi enriquidor que permet aprofundir en el tema del llibre, i promoure la construcció de nous coneixements.

Tanquem el llibre i compartim les nostres sensacions amb altres.

Què és un club de lectura/tertúlia dialògica

És un **xicotet espai** -en una biblioteca o en el mateix centre escolar- que reuneix un grup de persones al voltant de la lectura d'un llibre seleccionat.

Un club **sol durar uns mesos**, com el curs escolar, o pot seguir el temps que el grup desitge. Quan finalitze haurem parlat, almenys, de huit o nou llibres diferents que, generalment, no seran els de les lectures obligatòries de classe.

Necessita **un coordinador**, una bibliotecària dinàmica, una professora o professor disposat i un filòleg o un periodista que ens proposarà unes lectures partint dels nostres interessos. Hem de confiar en aquesta persona que crearà el clima i l'ambient adequats.

El coordinador ens proporcionarà **una fitxa i una guia** que ens ajudarà en la lectura. Ens reunirem **una vegada al mes**, després de la lectura feta a casa al nostre ritme, i debatrem durant, aproximadament, una hora i mitja sobre el llibre seleccionat.

No es tracta de realitzar anàlisis profundes, sinó d'expressar-nos amb tota llibertat.

Un club de lectura/tertúlia dialògica és un espai obert a tot el món.

Com serem un grup de lectors variat, les opinions diferents ens enriquiran.

Saps el que aprendràs?

- Aprendràs a comunicar les teues idees d'una manera clara i concisa.
- Aprendràs a escoltar, que és tot un art.
- Descobriràs que els clàssics estan molt a prop de tu.
- T'ajudarà a expressar la teua opinió en veu alta davant d'un grup.
- T'ajudarà a vèncer la teua timidesa o a reprimir les teues excessives ganes de parlar. T'enriquirà i seràs una persona més comprensiva i oberta del que eres.

I saps quin serà el balanç final?

Que el teu mecanisme de lectura s'haurà disparat i hauràs descobert aquell **plaer de la lectura** que tenies un poc perdut en la teua memòria.

Per a la nostra informació

Hi ha molts clubs de lectura/tertúlies dialògiques en tot el país. Des dels seus inicis, a finals dels anys noranta, n'hi ha en moltes biblioteques públiques i en diversos centres escolars.

Hi ha clubs generals, però també temàtics.

- Relacionats amb el text
 - **de gèneres**: de poesia, de teatre, de narrativa, de còmic...
 - **de subgèneres**: de novel·la negra, de novel·la romàntica, de cine...
 - **d'altres idiomes**: de còmics o de novel·les en una llengua estrangera.
- Relacionats amb els lectors
 - **de pares i mares novells,**
 - **juvenils,**
 - **de persones majors...**
- Relacionats amb la música.

I, clar, estan les noves tecnologies, que ens obrin camps nous. Podeu visitar els clubs de lectura virtuals per mitjà de qualsevol buscador d'Internet. Serà una experiència enriquidora, segur.

Aclariments importants: per a participar en un club de lectura/tertúlia dialògica...

No és indispensable ser ja un bon lector. Bastarà amb que ens abellisca.

Pertànyer-hi **crearà en nosaltres l'hàbit** necessari per a convertir-nos en lectors.

No cal comprar els llibres: s'agafen en préstec de la biblioteca.

No hem de pagar per pertànyer al club.

I no ens podem imaginar quantes activitats poden eixir d'un club de lectura!

Recitals poètics, lectures dramatitzades, creació de còmics, jocs o dibuixos, pàgina d'escriptura per als qui en tinguem afició...

Un llibre curiós que ens pot interessar:

JOY FOWLER, KAREN. *El club de lectura de Jane Austen*. Ed. Aleph, 2005.

La història d'un club de lectura anglés format al voltant dels llibres d'aquesta formidable escriptora. I també hi ha una pel·lícula actual sobre aquest llibre, *Conociendo a Jane Austen* (2007).

“Només rebràs alguna cosa dels llibres que lliges si eres capaç de donar-los quelcom teu”

(SÁNDOR MÁRAI)

►► Algunes adreces útils:

<www.clubdelectura.net>

Club de lectura virtual

<www.librototal.com>

Plataforma digital, d'accés lliure i gratuït, amb més de 40.000 títols de literatura clàssica llatinoamericana, europea i juvenil.

The background of the page is a soft, painterly illustration of a landscape. In the foreground, there is a body of water reflecting the light. The middle ground features a long, low bridge or walkway stretching across a misty area. The background is filled with various trees and foliage, some in shades of green and others in a pale, hazy blue, creating a dreamlike atmosphere.

12

.....

Els drets del lector

.....

«Més instructiva encara que la nostra
manera de tractar els nostres llibres és la
nostra manera de llegir-los.»

(DANIEL PENNAC)

.....

Llegir és un acte voluntari i, com a tal, no ha de ser encorsetat amb normes i deures. Tot al contrari: cada u ha de buscar les seues pròpies estratègies perquè la lectura siga sempre una activitat gratificant.

Daniel Pennac, escriptor i pedagog francès dels nostres dies, en el seu llibre *Como una novela*, ens proposa un decàleg de drets que ens podem concedir quan llegim i que hem de permetre, igualment, als nostres fills o alumnes:

1. El dret a no llegir

Ningú llig contínuament. Inclús podem passar temporades sense llegir. No convertim la lectura en una obligació moral: en el fons, el deure d'educar consisteix a donar els mitjans de jutjar lliurement si u sent o no la necessitat de llegir.

2. El dret a botar-se les pàgines

És una manera d'arribar a llegir totes les meravelles literàries que mereixen ser conegudes: poder botar els fragments que no s'entenen o que avorrisquen. D'aquesta manera, l'obra arribarà a tots els nivells de lectors. És millor botar-se pàgines que llegir una obra resumida que estarà, sens dubte, mutilada i momificada per un intermediari que n'ha fet la seua selecció.

3. El dret a no acabar un llibre

Hi ha mil raons per a no acabar un llibre. Si, per la cosa que siga, el llibre iniciat se'ns cau de les mans, que caiga. Aparquem-lo. Els bons llibres no envelleixen. Potser un dia el reintentem i ens agrada; o que descobrim per què no ens agrada. No és un drama. Fins i tot és possible que a una persona no li agrade Cervantes. És prudent recomanar als nostres fills o alumnes seguir els seus propis gustos.

4. El dret a rellegir

Rellegim per moltes raons, però sobretot perquè sí. Pel gust del retrobament, de la repetició. Com els contes de quan érem xiquets: una altra vegada!, una altra vegada! És el desig d'encantar-nos amb el que roman.

5. El dret a llegir qualsevol cosa

Hi ha *bones* novel·les i *roïnes*. Són *roïnes* les que s'escriuen industrialment, amb estudis de mercat, amb estereotips i que no depenen de la creació de l'autor, sinó de la reproducció de fórmules preestablides.

La majoria de les vegades comencem per trobar-nos amb les *roïnes*. Si no ens les prohibeixen, si no ens anomenen cretins i ens en van deixant a prop alguna de *bona*, a poc a poc passarem del *best-seller* de torn a Balzac, a Lorca, a Dickens, a Clarín o a García Márquez.

6. El dret al bovarisme

Esta paraula ve del nom d'Emma Bovary, l'heroïna de Flaubert, i de les lectures *rosa* que llegia. Consisteix en la satisfacció immediata de les nostres sensacions, amb la qual cosa el cervell arriba a confondre la quotidianitat amb el que és novel·lesc.

En l'adolescència se solen llegir novel·letes *rosa* o publicacions de joves, sobretot les xiques. No oblidem l'adolescent que vam ser, recordem-nos de les nostres emocions de llavors. Se sentiran respectats. I prompte o tard aniran passant a un altre tipus de lectures.

7. El dret a llegir en qualsevol lloc

De vegades llegim en els llocs més inusitats i busquem pretextos per a poder tancar-nos amb el nostre llibre en qualsevol part i llegir. La lectura requereix intimitat, on és el menys important.

8. El dret a fullejar

Quan no es disposa de molt de temps, fullegem, deixem fullejar, tot es pot. Hi ha llibres que es presten a ser fullejats: les novel·les curtes, els contes, la poesia...

9. El dret a llegir en veu alta

La comprensió del text passa pel so de les paraules d'on trauen tot el seu sentit. Les paraules pronunciades cobren vida. Pensem en les sessions de contacontes que estan recuperant la literatura oral i com *sonen* de bé els contes.

Quan algú llig a viva veu i hi posa tot el seu saber, llavors el llibre s'obri de bat a bat i fa entrar ganes, a aquestes persones que creuen que no els agrada llegir, de precipitar-se a la biblioteca de torn a buscar el llibre per a llegir-lo a soles.

10. El dret a callar

Les persones vivim en grup, però llegim perquè ens trobem soles. La soledat va amb nosaltres i amb els nostres problemes. Un llibre ens dóna una companyia que cap altra podria substituir.

Les nostres raons per a llegir són tan estranyes com les nostres raons per a viure.

I com molt bé diu Pennac, hi ha verbs que no suporten l'imperatiu. Sense anar més lluny, el verb estimar. No podem manar a ningú que estime una persona. Tampoc podem manar-li que somnie. Tampoc podem manar-li que llitja. No serveix de res dir a un altre: «Llig!», ha de voler.

Recordem-ho sempre:

**El verb *llegir* no suporta l'imperatiu.
Llegir és un acte de voluntat.**

13

.....

L'illa del tresor. Algunes propostes de lectura

.....

Fomentar el gust per la lectura és plantar
una llavor per a una escolaritat positiva i
una vida personal més rica.

Unes recomanacions prèvies

Seguint els postulats de Piaget, un dels més importants estudiosos de les etapes evolutives del ser humà, cada edat té la seua manera de ser i de llegir; per tant, és de gran utilitat conèixer els gustos i les etapes lectores per les quals passen els xiquets per a adequar els esforços del foment de la lectura.

- 1. De 0 a 2 anys, etapa no lectora:** el xiquet explora a través dels sentits, per la qual cosa es recomanen llibres de plàstic, de cartó dur, de tela amb colors i sons que són molt manejables. «Benvinguts a la lectura» és un projecte en què trobarem moltes idees per a posar en pràctica.
- 2. De 2 a 4 anys, l'edat simbòlica:** està marcada per tot allò que desperta la curiositat. Cal proposar llibres que estimulen la capacitat d'observació i atenció.
- 3. De 4 a 6 anys, l'edat rítmica:** volen conèixer coses més allunyades del seu entorn; busquen personatges imaginaris, com a dragons, pirates..., i comencen a llegir. Els llibres més adequats són els il·lustrats.
- 4. De 6 a 8 anys, l'edat imaginativa:** els xiquets comencen a somiar, a preguntar i a experimentar pors. En aquesta edat ja han desenvolupat el sentit de la narració i els agrada tot tipus de contes. Els llibres del seu interès continuen sent els il·lustrats, però el text comença a tindre importància.
- 5. De 9 a 12 anys, l'edat del heroi:** ací es mescla la fantasia amb la realitat. En aquesta etapa afirmen la seua independència, però els agrada participar en les aventures de la colla. Els encanten els llibres d'aventures, de ciència-ficció, de misteri i d'herois.
- 6. La adolescència, l'edat de les rebel·lions, de les crisis i de les transformacions, amors i odis que es veuen reflectits en els personatges de ficció.** Els llibres que els atrauen són els que els fan somiar desperts, els que els porten a identificar-se amb els protagonistes i a buscar raons per a explicar-se'l tot.

Algunes propostes de lectura

“Qui llig molt i camina molt, veu molt i sap molt.”
(MIGUEL DE CERVANTES).

D'entre el tresor de llibres que ha produït la humanitat, podríem traçar infinits mapes que portarien a tants i tants tresors, tots aquests rics i capaços de donar-nos grans moments de consol, companyia i fins i tot felicitat.

No fan falta grans llistats ni cànons recomanats. El que és important és descobrir la lectura, iniciar el viatge, encendre l'espurna. Cada u pot llegir el que se li antulla o li abellisca i en el format que preferisca o estiga al seu abast, no oblidem l'iPad i les immenses possibilitats que s'obrin amb les aplicacions, però no podem vèncer la temptació d'oferir algunes obres que formen part del col·lectiu universal, a més d'algunes novetats.

Comencem per uns títols dirigits al públic infantil i citem especialment un autor que va escriure aparentment per a la infància: **Hans Christian Andersen.**

Andersen, segons Paul Hazard, va saber penetrar en l'ànima dels sers i de les coses. Les seues criatures busquen dins de si mateix les forces per a aconseguir la seua realització i ens serveixen d'exemple. L'obra d'aquest autor és un cant a la singularitat de cada ser, a la utilitat que correspon a tot el que ens rodeja, el més mínim objecte, l'animal més xicotet, el ser humà més pobre i indefens, en el concert de la vida:

- ANDERSEN, HANS CHRISTIAN. *Cuentos*.
- CARROLL, LEWIS. *Alicia en el país de las maravillas*.
- DHAL, ROALD. *Charlie y la fábrica de chocolate* (y cualquier obra de este autor).
- ENDE, MICHAEL. *Momo*.
- GOSCINNY, RENÉ. *El pequeño Nicolás*.
- LANUZA, EMPAR DE. *El savi rei boig i altres contes*. Ed. La Galera.

- LOBEL, ARNOLD. *En Gripau i en Gripou tot l'any*. Ed. Alfaguara.
- SOMMER-BODENBURG, ANGELA. *El petit vampir*. Ed. Altea.
- TWAIN, MARK. *Aventures de Tom Sawyer*. Ed. Nauta.
- VALOR, ENRIC. *Rondalles*. Les Rondalles Valencianes són una sèrie de recopilacions de rondalles populars, replegades i literaturitzades per Enric Valor. Han estat publicades en versió íntegra per Edicions del Bullent i en versió simplificada o resumida en una edició conjunta de les editorials Tàndem i Albatros, de València.
- CERE SANTOS. *El taller de la imaginación* Ed Alba. Barcelona 2014. Un mètode d'escriptura creativa en les aules de Primària.
- Contes de fades en general: dels germans GRIMM, de PERRAULT...

Per al públic juvenil. Parlem, per què no?, dels llibres que han aconseguit *enganxar* un públic infantil i juvenil del nostre país que potser ja no llegia: des del final dels anys noranta amb la sèrie protagonitzada per **Harry Potter**, els llibres de **Stephanie Meyer** amb vampirs enamorats d'humans com a protagonistes, nous temes mouen els nostres adolescents a llegir. Segons **Laura Gallego**, aquests llibres no sols es gaudeixen, sinó que també se **socialitzen**. Aquests lectors fan la seua promoció comprant, regalant, recomanant, és a dir, valorant el llibre com a objecte que ha de ser llegit.

En el balanç de la Fira del Llibre 2015 bona part de les vendes correspon a la literatura juvenil. I no sols de best-sellers estrangers (**John Green**, autor de la taquillera *No està escrit a les estrelles*; **Anna Todd**, amb el seu fenomen *After*), sinó també de noms locals com **Javier Ruescas**.

Sagues de sirenes, històries eròtiques, vampirs, drames, fanfictions, heroïnes postapocalíptiques i trames complexes que poden involucrar un centenar de personatges. Això lligem els xics hui. A partir de l'impuls de **bibliotubers**, **bloguers** i **youtubers**, les obres per a joves multipliquen vendes i tornen l'entusiasme a la lectura. Difosos primer en diverses plataformes digitals -**Wattpad** i **Scribd** sobretot- diversos llibres han passat de l'ordinador o la tauleta tàctil al paper i després, com *Els jocs de la fam* de **Suzanne Collins**, a la indústria audiovisual.

Hi ha una mena de novel·les curtes, d'unes cent pàgines, que poden ser un bon camí per a la iniciació a la lectura dels adolescents i d'un públic adult no massa lector, atés que trien, del caos de la vida, un sol personatge, una sola situació, una sola idea i ens ofereixen un relat que raneja la perfecció: *Una lectora poc corrent*, d'Alan Bennett; *Seda*, d'Alexandro Baricco, o *El cartero de Neruda*, d'Antonio Skármeta. A més: BOYNE, JOHN. *El niño con el pijama a rayas*.

- BOYNE, JOHN. *El noi del pijama de ratlles*
- CLARE, CASSANDRA. *Caçadors d'ombres*
- COLLINS, SUZANNE. *Els jocs de la fam*
- GALLEGU, LAURA. *L'emperadriu dels eteris*
- GOLDING, WILLIAM. *El senyor de les mosques*
- GREEN, JOHN. *Ciutats de paper*
- KLEINBAUM, NANCY. H. *El club de los poetas muertos*
- MEYER, STEPHANIE. *Crepuscle: un amor perillós*
- ROWLING, J. K. *Harry Potter*
- SALINGER, JEROME D. *El vigilant en el camp de sègol*
- SIERRA I FABRA, JORDI. *Nit de divendres*
- STEVENSON, ROBERT LOUIS. *L'illa del tresor*
- TOLKIEN, JOHN. R. R. *El hòbbit. El senyor dels anells*

Seguim amb els adults...

- ALAS, LEOPOLDO (Clarín). *La regenta*
- ALLENDE, ISABEL. *La casa de los espíritus*
- DELIBES, MIGUEL. *El camino*
- FOLLET, KEN. *Els pilars de la terra*
- GARCÍA MÁRQUEZ, GABRIEL. *Cent anys de solitud*
- MARTÍN GAITE, CARMEN. *Entre visillos*
- MOURAD, KENIZÉ. *De part de la princesa morta*

- SAMPEDRO, JOSÉ LUIS. *La sonrisa etrusca*
- WALTARI, MIKA. *Sinuhé el egípcio*
- BASILE, GIAMBATTISTA. *Pentamerón* (conegut també per *El cuento de los cuentos*, hui portat al cine amb el mateix títol, en el qual es van inspirar tant Perrault com els germans Grimm). És una recopilació de contes tradicionals.
- TOLSTOI, LEV, *Guerra i pau*

I per a saber més:

1001 libros que hay que leer antes de morir: relatos e historias de todos los tiempos, de Peter Boxall (Grijalbo, 2007). Es tracta d'un llibre fàcil de consultar, esquemàtic i amé malgrat les seues 956 pàgines. I el podem trobar en les biblioteques.

►► Algunes adreces útils:

<www.bienvenidosalafiesta.com>

Un interessantíssim quadern de notes i diccionari de literatura infantil i juvenil de l'escriptor i estudiós Luis Daniel González.

<www.fundaciongsr.es>

Pàgina web de la Fundació Germán Sánchez Ruipérez, per a la creació, foment i desenvolupament de qualsevol tipus d'activitats culturals i, molt especialment, del llibre i la lectura.

<www.literartura.gretel.cat/es>

Grup d'investigació de literatura infantil, juvenil i d'educació literària de la Universitat Autònoma de Barcelona.

<www.cuatrogatos.org/>

Una plataforma digital d'informació, d'accés gratuït, amb articles sobre temes com la literatura infantil i juvenil, il·lustració i promoció de lectura i molt més.

14

.....

La festa de les lletres. Les fires del llibre

.....

«Qualsevol fira del llibre té un tresor
amagat que val la pena descobrir.»

.....

Què són i quan se celebren?

Són tota una festa en què llibrers i editors ens mostren els seus catàlegs més comercials i s'organitzen activitats lúdiques i publicitàries.

Generalment, tenen lloc al voltant del **23 d'abril, Dia del Llibre**, commemoració de les morts de **Cervantes** i de **Shakespeare**. A Barcelona és el dia de Sant Jordi, i per tradició es regala un llibre i una rosa.

Qui les promou i qui exposa?

Generalment, els gremis de llibrers, els ajuntaments i altres entitats. En les casetes trobarem llibrers, editorials, distribuïdors i alguna administració pública, i hi podrem comprar amb alguns descomptes.

També solen estar alguns dels nostres escriptors o escriptores favorits, que ens firmaran els seus llibres i amb els qui podrem comentar certs aspectes de la seua obra que tant ens ha agradat.

Activitats que podem trobar en una fira del llibre

- Lectures poètiques.
- Contacontes infantil i per a adults.
- Presentació de novetats.
- Debats sobre temes d'actualitat: creativitat, noves tecnologies, la tradició oral...
- Des dels col·legis o instituts hi ha professors que organitzen gimcames amb grups d'alumnes que hauran de seguir un joc de pistes entre les casetes de llibres.
- Trobades i contacte personal amb els autors d'actualitat.

Altres fires del llibre

- **Les fires del llibre antic i d'ocasió.** Amb llibres anteriors a 1801, descatalogats o usats, amb preus molt barats.
- **Les fires del llibre locals. De vegades,** se celebren durant les festes dels pobles.
- **Les fires internacionals professionals, en les quals només es venen drets d'autor. D'entre aquestes destaquen:**
 - **Frankfurter Buchmesse (Alemanya):** la convocatòria més important del món per a la compra de drets d'autor.
 - **Bologna Children's Book Fair (Itàlia):** una de les fires internacionals més importants del món pel que fa a la literatura infantil i juvenil.
 - **Fira Internacional del Llibre LÍBER (Espanya):** una cita anual imprescindible per a missions comercials (distribuïdors, llibrers, bibliotecaris...
 - **Fira Internacional del Llibre de Guadalajara (Mèxic):** la trobada comercial i cultural més completa de la indústria editorial en castellà.

Anem-hi sols, amb amics, en família, amb els alumnes... Només així trobarem aquest tresor amagat del qual parlàvem al principi.

►► Algunes adreces útils:

<www.firallibre.com>

La pàgina de la Fira del Llibre de València.

<www.dglb.cult.gva.es/Libro/li-en-ferias_e.htm>

La pàgina de la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques de la Generalitat. Hi podem trobar informació sobre fires internacionals.

<www.mecd.gob.es>

La pàgina del ministeri de Cultura. Hi podem trobar informació sobre cultura i educació.

15

.....

Sobre la lectura en el nostre sistema educatiu.

Algunes notes destacades de l'Informe PISA 2012

Objectiu: un model pedagògic en què
els alumnes aprenen més i millor.

.....

«La lectura és la clau de plata per a entrar
en la societat del coneixement.»

JOSÉ ANTONIO MILLÁN, COORDINADOR

.....

Ismael Sanz, en el seu pròleg per a l'informe PISA 2012, publicat pel MECD (Ministeri d'Educació, Cultura i Esports), parteix d'una dita anglosaxona: “*El que no es mesura, no existeix*” i comenta que, en efecte, aquest informe té el mèrit d'acaparar l'atenció de l'opinió pública i fer conscient a tota la societat de la importància de l'educació.

PISA (Programa per a l'avaluació internacional dels alumnes) és una prova que s'aplica en molts països del món a estudiants que tenen al voltant dels 15 anys d'edat. En 2012 es va fer en 65 països dels cinc continents, i s'hi van incloure els 34 que pertanyen a l'OCDE (Organització per a la Cooperació i Desenvolupament Econòmic). Aquesta prova incideix en les matèries instrumentals: matemàtiques, lectura i ciències i, encara que no és la nostra intenció rendir-nos davant de la força d'unes fredes estadístiques, invitem des d'aquestes pàgines a reflexionar sobre algunes sorprenents notes extretes d'aquest informe sobre la lectura al nostre país i el sistema educatiu en general.

Els resultats, no són els millors, ai! Ni tan sols mitjans... En aquest capítol, pretenem conscienciar els lectors del segle XXI perquè qualsevol possible lector reflexione i busque la seua manera de contribuir a la millora de la preparació dels nostres joves.

Parlant de sexes.

Actualment es constata que la bretxa de gènere creix entre els estudiants espanyols: les xiques són millors en lectura mentre que als xics se'ls donen millor les matemàtiques. En ciències, els resultats no mostren diferències. D'altra banda, les xiques aspiren a arribar més lluny en la seua vida professional que els xics.

Amb tot, l'informe considera que la bretxa de gènere en rendiment acadèmic no es troba determinada per diferències innates de capacitat i fa algunes recomanacions que poden contribuir a reparar-la.

- L'informe recomana als pares donar el mateix suport als seus fills que a les seues filles en relació amb el seu treball escolar o les seues aspiracions professionals.

- Es demana als professors evitar el possible caire de gènere al donar les notes als seus alumnes i reclama el suport dels governs.

Parlant de tecnologia.

En l'era de Google ja no és tan rellevant saber dades (encara que no estiguen de més). El que es necessita, a més, és conèixer estratègies per a trobar, entre els 500.000 resultats que mostra el cercador, quines són les fonts fiables sobre aquest o qualsevol altre coneixement.

L'escola ha d'ensenyar a discriminar entre la ingent quantitat d'informació disponible i a desimboldre's en nous escenaris, i sembla que l'espanyola està prou lluny de fer-ho. L'informe posa de manifest que els alumnes espanyols de 15 anys estan per sota de la mitjana en la resolució de problemes quotidians, com programar un aparell d'aire condicionat, triar la millor combinació de metro per a arribar a un altre punt que no es coneix o predir el comportament d'un robot de neteja en una habitació.

Els temps requereixen altres destreses. Andreas Schleicher, responsable d'Educació de l'OCDE, adverteix que “el segle XXI requereix un enfocament diferent de l'ensenyament”.

No obstant això, no tot és tecnologia sinó que es requereix una pedagogia adequada i la nostra conclusió seria que...

- La qualitat dels resultats en educació no té a veure tant amb la presència o absència de tecnologia com amb la pedagogia adoptada i les condicions en què s'aplica en l'aula.
- Clau: les competències professionals dels professors i les facilitats i incentius que ha de proporcionar el sistema per al seu desenvolupament continuat.
- Competències òptimes + recurs a la tecnologia, permeten millorar la qualitat de l'aprenentatge i expandir l'horitzó del que es pot aprendre.

Parlant de l'escola.

Hi ha una vertadera transformació de l'escola, quasi imperceptible, però real. Vegem:

- El professorat: molts professors, usuaris habituals de la tecnologia en la seua vida privada, empren ja solucions tecnològiques per a la preparació de les seues classes.
- Els col·legis: els usos administratius escolars comencen a prodigar-se igualment, i s'hi inclou el creixent ús de plataformes que faciliten la comunicació amb alumnes i famílies fora de l'horari escolar.
- L'alumnat: no necessita que ningú li explique com aprofitar la tecnologia per a donar eixida a les tasques escolars, encara que no ho faça sempre de la manera desitjable, ja que li falta, normalment, suport educatiu en aquest àmbit.
- La tecnologia: en el treball docent en l'aula la tecnologia ha arribat com a eina de presentació, però encara no per a la personalització de l'aprenentatge i encara menys per a la tan desitjable transformació dels processos.

Parlant de solucions.

Hem d'aprofitar aquesta finestra d'oportunitat, i per a donar un impuls a aquesta transformació pedagògica, cal:

- Acostar-se més als professionals de l'educació i analitzar, amb ells, les seues necessitats i partir d'aquestes per a suggerir solucions pedagògiques que, en molts casos encara que no sempre, incorporaran components tecnològics.
- Si això es dóna, comprendrem per què les iniciatives tecnològiques que triomfen en educació són les que ofereixen serveis rellevants i eficients als professors o als alumnes, que els resolen problemes o necessitats reals.

En definitiva, l'objectiu no és tindre més tecnologia, perquè la tecnologia no canvia res sense aconseguir una altra metodologia que conduísca a alguna cosa molt més important: que els alumnes aprenguen més i millor.

Parlant de lectura:

**“La lectura fa a l’home complet; la conversació,
àgil, i l’escriure, precís”.**
(FRANCIS BACON)

Arribats a aquest punt, és més que provat i argumentat que la lectura juga un paper fonamental en l’ensenyament per a arribar al coneixement i per aquesta raó el seu foment ha de comptar amb el total compromís d’estudiants i docents des de l’inici de la vida escolar i dels pares sempre creant l’hàbit lector en els xiquets i adolescents.

La **Llei Orgànica d'Educació** reconeix la importància de les biblioteques escolars per al desenvolupament de les habilitats de les comunicacions oral i escrita.

Els informes **PISA** i **PIRLS (Estudi Internacional sobre Progrés en la Capacitat Lectora)** mostren els nostres estudiants un poc a la cua dels països europeus.

Algunes causes:

- el nivell sociocultural familiar;
- la despesa insuficient en educació;
- la freqüència lectora dels pares i els llibres infantils a casa estan en estreta relació amb la competència lectora;
- el mínim ús de la biblioteca.

Iniciatives, què fer?:

- Assegurar que el temps mínim de lectura en primària establert pel ministeri competent no siga inferior a 30 minuts diaris.
- Elevar el pressupost per a millorar la dotació de les biblioteques escolars.
- Convocar premis per a incentivar els treballs d'innovació pedagògica.
- Implantar programes de gestió informàtica i de formació per al funcionament de la biblioteca escolar.

Però, a més, tot això no serà suficient perquè, com ja hem indicat...

Cal el compromís fort de la societat i la família.

Fem la nostra pròpia lectura...

Encara que no hi ha grans variacions des dels últims informes, heus aquí algunes dades rellevants:

- Els lectors **frequents** han augmentat davant dels ocasionals.
- L'**eurobaròmetre** ens situa en un lloc baix entre els països de la Unió Europea, però el major percentatge lector correspon a la franja compresa entre els 10 i els 13 anys (el 90 % dels lectors).
- Hui es constata una **major inquietud ciutadana, mediàtica i administrativa.**
- Els pilars de la política lectora són la **Xarxa de Lectura i l'escola**, però encara tenim:
 - grans limitacions i desigualtats en les dos;
 - Mancaça d'un responsable amb formació en la biblioteca escolar;
 - Absència de clares directrius en la incorporació de les TIC (tecnologies de la informació i la comunicació)

Conclusions: vivim en una comunitat lletrada

És necessari assentar polítiques estables i de major qualitat. **Daniel Cassany**, en l'apartat «**La Lectura Ciutadana**», ens mostra com cada dia, sense voler, llegim en el carrer i en les tasques quotidianes l'equivalent a quatre pàgines.

La lectura impregna les nostres vides.

El dia a dia de les nostres ciutats està ple de transaccions escrites.

Per això, cal millorar, aconseguir una inclusió social a través de la regulació de la lectura i l'escriptura.

Llegim per a viure millor i ser més feliços.

Llegir, tota una aventura

.....

16

.....

**I per a acabar...
uns jocs**

.....

Et proposem uns jocs

1. Sopa de lletres

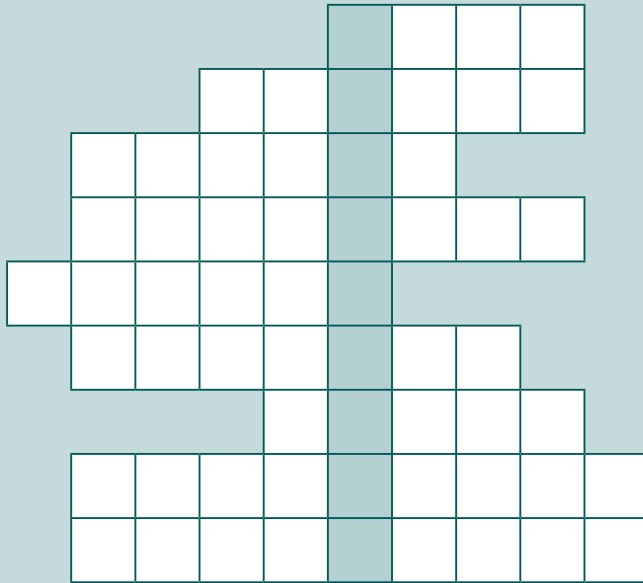
Quins autors clàssics s'amaguen en aquesta SOPA DE LLETRES? Pots trobar-n'hi fins a 20: ruos, francesos, espanyols, anglesos, un alemany, un txec, un italià i un danés.

D	R	A	K	F	A	K	B	E	C	Q	U	E	R
P	O	E	T	G	O	E	T	H	E	H	U	G	O
E	P	S	T	E	V	E	N	S	O	N	M	L	E
R	E	R	T	X	E	K	H	O	V	G	A	O	R
S	O	M	O	O	T	A	N	T	D	A	R	A	A
I	S	U	L	U	I	S	A	B	E	L	T	N	E
T	C	I	S	M	S	E	U	E	N	D	O	D	P
R	A	E	T	R	I	T	V	O	I	O	R	E	S
E	R	R	O	M	H	J	E	S	R	S	E	R	E
B	W	E	I	D	A	N	T	E	K	P	L	S	K
U	I	I	M	E	U	L	P	A	I	I	L	E	A
A	L	L	I	R	R	O	Z	F	E	L	J	N	H
L	D	O	I	D	I	C	K	E	N	S	O	N	S
F	E	M	A	U	S	E	T	N	A	V	R	E	C

2. La paraula amagada

al llarg de tot aquest llibre només hem pretés contagiar el nostre amor pels llibres; ajudar a despertar al plaer de la lectura; presentar-la com un refugi, com a font d'idees, d'enriquiment, quasi com una raó per a reconciliar-nos amb el món i els seus avatars.

Recordant els noms d'alguns personatges de la literatura universal, troba aquesta paraula amagada que condensa el que la lectura pot arribar a representar per a molts de nosaltres, homes i dones, joves, majors, xiquets i xiquetes. La llegiràs en la columna marcada en vertical.

1. És un gran mag. Saps el seu nom?
2. És l'heroïna de Flaubert, és Madame...
3. Amb ell, Shakespeare ens parla del dubte.
4. L'heroïna més coneguda de Tolstoi s'anomena Ana...
5. L'heroi cervantí universal és Don...
6. El més famós dels vampirs: el comte...
7. És l'heroi humà d'*El senyor dels anells*.
8. És nom de l'amada de Tirant.
9. El personatge universal del nostre teatre és la...

3. Breu antologia de la literatura universal.

Aquest microrrelat de Luis Landero, ha sigut capaç de resumir en unes poques línies grans títols de la literatura universal:

“Canta, oh deessa, no sols la còlera d’Aquil·les sinó com al principi va crear Déu els cels i la terra i com després, durant més de mil nits, algú va narrar la història abreujada de l’home, i així vam saber que a la meitat del caminar de la vida, un va despertar un matí convertit en un enorme insecte, un altre va provar una magdalena i va recuperar de sobte el paradís de la infància, un altre va dubtar davant de la calavera, un altre es va proclamar Melibeu, un altre va plorar les penyores mal trobades, un altre va quedar cec després de les noces, un altre va somiar despert i un altre va nàixer i va morir en el lloc el nom del qual no recorde. I canta, oh

deessa, amb el teu cant general, a la balena blanca, a la nit fosca, a l'arpa en el racó, als cranis privilegiats, a l'om sec, a la dolça Rita dels Andes, a les il·lusions perdudes, i al verd vent i a les sirenes i a mi mateix”.

1. Amb l'ajuda que necessites (amics, familiars, Internet...), descobreix els títols i autors que aquest microrrelat tanca.
2. A la manera de Luis Landero, escriu un nou microrrelat que incloga títols d'altres grans autors; no importa l'època ni el gènere.

A	N	I	T	S	E	L	E	C
A	N	I	S	E	M	A	R	C
	O	D	O	R	F			
		A	L	U	C	A	R	D
				T	O	X	I	Q
	A	N	I	N	E	A	R	K
			T	E	L	A	M	H
	I	A	R	V	O	B		
	I	R	R	A	H			

2. La paraula amagada

F	E	M			S	E	T	N	A	V	R	E	C
L	D	O		D	I	C	K	E	N	S			S
A	L	L	I	R	R	O	Z				J	N	H
U	I	I							I	L	E	A	
B	W	E	I	D	A	N	T	E	K		L	S	K
E	R	R	O					S		S	E	R	E
R	A	E	T				V			O	R	E	S
T	C		S			E				D	O	D	P
	S		L		I					L	T	N	E
	O		O		O					A	R	A	A
				T	X	E	K	H	O	V	G	A	R
		S	T	E	V	E	N	S	O	N	M		E
P	O	E	G	O	E	T	H	E	H	U	G	O	
D		A	K	F	A	K	B	E	C	Q	U	E	R

1. Sopa de lletres

Dostoyevski, Tolstoi, Txékhov, Flaubert, Hugo, Cervantes, Zorrilla, Galdós, Bécquer, Martorell, Shakespeare, Oscar Wilde, Dickens, Stevenson, Poe, Goethe, Kafka, Dante i Andersen.

SOLUCIONS

Títol	Autor	Ens conta:
La Ilíada	Homer	El períple guerrer i vital d'Aquil·les.
La Bíblia		Al principi Déu va crear el cel i la terra.
Les mil i una nit	Tradicional àrab	Sherezade amb els seus contes representa la història abreujada de l'home.
La metamorfosi	F. Kafka	Com el ser humà es pot convertir en un animal monstruós.
En busca del temps perdut	M. Proust	Swann va provar una magdalena i va recuperar de sobre el paradís de la infància.
Hamlet	W. Shakespeare	Hamlet, a causa dels seus dubtes i vacil·lacions, no va prendre una decisió.
La Celestina	Fernando de Rojas	Calixt es va proclamar Melibeu com a expressió del seu amor a Melibea.
Oh dulces prendas por mi mal halladas.	Garciaso de la Vega	Vers lexicalitzat per a expressar un bé perdut. També, vers per a expressar la contradicció humana: bellesa i dolor, dolçor i maldat.
Èdip rei	Sòfocles	Èdip es va arrancar els ulls al veure que es va casar amb sa mare sense saber-ho.
La vida es sueño	Calderón de la Barca	Segismund va somiar despert el desengany de la vida.
El Quixot	Miguel de Cervantes	Va nàixer i va morir en un lloc el nom del qual no recorde.
Canto General	Pablo Neruda	L'origen de la seua terra i de les seues gentes
Moby Dyck	Melville	La mítica persecució d'alguna cosa.
Canto Espiritual	San Juan de la Cruz	L'emoció i el dolor de l'ànima en la nit fosca, en el pecat.
Rimas	G.A. Bécquer	El moment en què brolla la nota emocionada de l'arpa en el racó.
Al olmo seco	A. Machado	El desig i l'emoció de veure brollar la vida de nou.
Lituma en los Andes	Vargas Llosa	La vida de la dolça Rita als Andes.
Les il·lusions perdudes	H. Balzac	Com sense il·lusions no hi ha vida.
Romance Sombulio	García Lorca	El misteri envoltant de l'amor: "verde viento, verde rama..."

Autors:

Mario Máñez Aracil

Mª Pilar Martínez Martínez

Imatge portada:

Óscar T. Pérez

Disseny:

Eugenio Simó

Edita: Generalitat Valenciana

Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport

Secretaria Autonòmica de Cultura i Esport

Direcció General de Cultura i Patrimoni

Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu

Monestir de Sant Miquel dels Reis

Av. de la Constitució, 284

(46019) València

Tel.: 963 874 000

C. e.: bv@gva.es

Web: <http://bv.gva.es>

© De la present edició: Generalitat, 2016

© Dels textos: Mario Máñez i Pilar Martínez

© De les imatges: els seus autors

Aquesta publicació s'emmarca en les accions
promogudes dins de:

**Pla Valencià de Foment
del Llibre i la Lectura
2015 - 2020**

Està prohibida la reproducció total o parcial d'aquest
llibre, la inclusió en un sistema informàtic i la
transmissió en qualsevol forma o per qualsevol mitjà,
tant electrònic, mecànic, per fotocòpia, registre o altres
mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars
del copyright.

GENERALITAT
VALENCIANA

Biblioteca
Valenciana